

GAZETA NARODOWA I OBCA

Sine ira et studio, quorum causas procul habeo.

C. TACIT.

Z WARSZAWY WE SRZODĘ DNIA 11. STYCZNIA ROKU 1792.

Sessja sejmowa dnia 9. Stycznia. P. Marszałek sejmowy. Lub po ustanowieniu prawa o sądzie ziemiańskim, nieyście decyzji zabieraćby powinien projekt opisu trybunałów, przecież z wielorakich pobudek przynaglona będąc deputacya konstytucyjna, znościć się z wyznaczoną *ad codicem civilem & criminalem*, opóźniać się w dziele swoim musi, w którym usiłuje jednakowe prawidła sądowości, i jey stopniowania na ogół kraju przepisać, dla czego dzisieyszą sessją otwieram od podniesienia projektu już z deliberacyi wyzłego, o synach kapłanów obrządku ruskiego tak Unitów, jako i Dyżunitów.

Czyta P. Sekretarz zagajony projekt pod tytułem: *Deklaracya względem konstytucyi 1764. seymu konwokacyjnego: pod tytułem: o Popowiczach*, na który po nastąpiionych nieciakich odmianach zachodzi zgoda, słowa prawa tego następujące.

Deklaracya względem Konstytucyi 1764. seymu konwokacyjnego pod tytułem = o Popowiczach.

Objasniając konstytucyą R. 1764. seymu konwokacyjnego pod tytułem: *o Popowiczach*, przez którą synowie kapłanów ruskich prostej kondycyi, którzyby się do nauk lub rzemiosła w miastach, nie aplikowali, za poddanych własnym kollatorom zostali przeznaczeni; z której to konstytucyi źle zrozumianej, tak sami kapłani w obrządku ruskim Unickim, jako też Greckim Nieunickim, chociaż znajduia się jedni w stanie szlacheckim, drudzy w stanie wolnym mieyskim, przyzwolitej konfideracyi niemając, a synowie ich wcale w pogardzeniu będąc, zniechęceni w własney oyczyźnie w znaczney części z państw rzpltey wynosić się zwykli; zaczym też konstytucyą tak deklarujemy.

Imo. Ze charakter duchownego każdego w obrządku ruskim i greckim, jako nigdy urodzenia jego nieodmieniał, tak odmieniać nie ma, ale jeżeli kapłan tego obrządku będzie z rodowitości swej szlacheic, tedy i potomstwo jego obojey płci *Ritds Uniti* podług prawa i przywilejow wiary ś. katolickiej Rzymskiej panującej, a zaś *Ritds Disuniti* podług praw imże pozwolonych, prerogatyw stanu szlacheckiego używać będzie; jeżeli zaś będzie kapłan tegoż obrządku urodzony w stanie mieyskim, tedy podobnież potomstwo iego prerogatyw i zaszczytow wolnym mieszczanom z praw narodowych służących używać będzie.

zdo. Gdyby zaś kapłan tego obrządku był wcale z kondycyi rolniczej, a za uwolnieniem od Pana wyświęcony, tedy za odmianą stanu duchownego, i on sam, i jego potomstwo płci obojey, za ludzi wszelakoż wolnych poczytani będą, i wolno tymże synom kapłanów ruskich, bądź samym ich oycom, do obywatelstwa w miastach wolnych się inkorporować, posessyi

w miastach nabywać, i innych zaszczytow mieyskich używać.

P. Zakrzewski Poznań: Z żalem zapewne utraty czasu przymuszony byłbym, wyjaśniać wam pobudki, dla których na sessji prowincjonalney wielkopolskiej w czasie oznaczenia miast appellacyjnych stała się omyłka, która jest przyczyną nieporządku i zakłócenia między miastem *Wschową*, a przedmieściem jego, czyli jurydyką *Podzamcze* zwaną, która za miasto osobne nienależnie uznana, i nową *Wschową* nazwaną została; ale rozumiem, że dosyć zapewne będzie wyjaśnienia, gdy projekt, który do łaski oddaie, przeczytanym zostanie.

Czyta P. Sekretarz ten projekt, na który jednomyślna zachodzi zgoda. Słowa prawa tego.

Deklaracya względem Podzamcza w obrębie Miasta Wschowa leżącego.

Na uczynione nam królowi i stanom seymuiącym od Uur: poslow ziemskich prowincyi wielkopolskiej przełożenie, iż na sessji prowincjonalney wojewodztw wielkopolskich omyłką jurydyka *Podzamcze* zwana, w obrębie miasta *Wschowy* leżąca, za miasto pod nazwiskiem *Nowa Wschowa* policzoną została; a prawa seymu niniejszego, jedne pod tytułem: *urządzenie miast wolnych*, determinowało: „iż rozległość miasta rozumieć się ma „do ostatniego domu kończącego przedmieście lub ulicę „w całym okręgu, i niżej, iż każda część miasta, względem ogółu miasta, którego jest częścią, znaczyć będzie część jego nieoddzielną jedno ciało składającą.” Drugie zaś pod tytułem: *Miasta nasze królewskie* = ten w sobie zawiera warunek: „Jurydyki świeckie i duchowne, „tudzież drobne miasteczka w obrębie lokalnym gruntu, „tow początkowie miastom nadanych potworzone, jak „są dotąd w posessyi, co do samej tylko sądowości i „policyi znosiemy, i owszem też jurydyki pod jurydykcyę magistratow mieyskich poddajemy.” Przeto my król za zgodą seymuiących stanow toż *Podzamcze* omyłką miastem *Nowa Wschowa* nazwane, nie miastem oddzielnym, lecz jurydyką do obrębu miasta *Wschowy* podług dawney jey byłości należącą deklarujemy.

P. Bernowicz Nowogrodz: Swietley zapewne niżeli ja poymować mogą widzieć N. stany! iż to niezgadzałoby się z maxymą utrzymania dobrego rządu, gdyby choć na naykrótszy czas przerwany został ten węzeł czynności, którym spojone magistratury rządowe z kommissyami porządkowemi całą machinę krajowego utrzymania porządku. Dzielne to przecież ogniw przerwaby się pewnie musiało, jeźlibyście zaradzić temu w czasie niniejszym nie przedsięwzięli. Powiaty ustawą seymu niniejszego na nowo tworzące się, existencyą swoją biorą już od czasu następnych w lutym seymikow, elekcyja zaś kommissarzy porządkowych de-

terminowana aż na dniu 18. sierpnia, przez półrocze, więc wcale powiaty te rozdzielające się nowo byłyby bez urządzeń porządkowych. Nie przeczę, iż są Powiaty w obszerności swojej nie tak rozległe, w których kommisye dawniej dla województw wyznaczone i na nowy oddział wystarczyłyby mogły; Lecz dozwolicie powiedzieć i tę prawdę: iż w księstwie Lit. są takie, którym wcale wydolać nie mogą kommisye prządkowe; z powiatu mojego *Stuczorskiego* wystawiam przykład, iż ten rozdzielony od wództwa *Nowogrodzkiego*: zawiera w sobie kraju około 400. mil kwadrat: bo ma 20. okładem mil wzdłuż, a 15. w szerz. Drugie tyle zostawił się przy województwie *Nowogrodzkiego*: dosyć wydzielił pracy dla komisji w wództwie wybranej. Ażeby przeto te powiaty, które z rozległości swojej uznają potrzebę mieć udziału dla siebie komisji porządkową, mieli wolność na następujących w lutym sejmikach obrania komisarzy, podaie do tego stołownie ułożoną doczesną deklaracyą.

Czyta P. Sekretarz wniesiony dopiero projekt deklaracyi. P. Rybiński kijowski przekłada: że w podobnym zdarzeniu znajduia się niektóre powiaty oddzielone od województw w prowincjach koronnych, dla czego żąda: aby przeczytana dopiero deklaracya, iako dostatecznie zaradzająca potrzebie porządku, i na prowincye koronne rozciągala się. P. Zakrzewski Poznański uwielbiwszy wniesienie P. Kijowskiego, i oświadczył, że przeczytaną deklaracyą bierze na deliberacyą, mniema, że pod ogólnym opisem komisjiow cywilno wojskowych takowe trudności dla wszystkich prowincyi razem załatwione być mogą. Prosi o decyzję projektu naczynającego miejsca dla sądów ziemianiskich w prowincjach koronnych, iako już na sefji prowincjonalnej ugodzonego.

P. Butrymowicz Piński zgadza się na to: aby pierwey przechodziło oznaczenie miejsc dla sądów ziemianiskich w prowincjach koronnych, ale nie dozwala, aby wniesiona przez P. Nowogrodzkiego deklaracya, zostać się miała w zawieszeniu, aż do ogólnej poprawy opisu komisjiow porządkowych, bo trudno jest mniemać: aby przed zbliżającemi się w lutym sejmikami (na których obywatele w nowo-rozdzielonych powiatach wybrałyby sobie powinni komisarzów) takowy ogólny opis i poprawa komisjiow porządkowych nastąpiły, a uchybiona pora byłaby przyczyną, iż ciągiem pół roku powiaty w Litwie nowo rozdzielające się zostałyby się musiały bez urządzeń porządkowych.

Czyta P. Sekretarz oznaczenie miejsc dla sądów ziemianiskich w prowincjach koronnych, na które iednomyślna zachodzi zgoda. Te są:

W PROWINCYI MAŁO-POLSKIEJ.

W WOJEWÓDZTWIE KRAKOWSKIM.

Dla powiatu Krakowskiego, i Proszowskiego, oraz i księstwa Siewierskiego w Krakowie.

Dla powiatów Xięskiego, i Lelowskiego. w Lelowie.

W WOJEWÓDZTWIE SANDOMIRSKIM.

Dla powiatu Sandomirskiego. w Sandomirzu.

Dla powiatu Wiślickiego, w Nowym Korczyniu.

Dla powiatu Chęcińskiego i Opoczyńskiego, w Chęcinach.

Dla powiatu Radomskiego w Radomiu.

Dla ziemi Stężyckiej, w Stężycy.

W WOJEWÓDZTWIE KIJOWSKIM.

Dla powiatu Kijowskiego i Zytomirskiego. } w Zytomirzu.

Owruckiego i Nadnieprskiego } w Owruku.

W ZIEMI CHEŁMSKIEJ z POWIATEM KRASNOSTAWSKIM.

W miastach Chełmie, i Krasnym-stawie alternatę zaczynając alternatę od Chełma.

W WOJEWÓDZTWIE WOŁYNSKIM.

Dla powiatu Łuckiego Włodzimirsko-Nowogrodzkiego Horyńskiego w Łucku.

Dla powiatu Krzemienieckiego, i Nadłuckiego, w Krzemieńcu.

Dla powiatu Włodzimirsko-Czerniechowskiego, w Włodzimierzcu.

W WOJEWÓDZTWIE PODOLSKIM.

Dla ziemi Kamienieckiej, Powiatu Czerwonogrodzkiego, w Kamieńcu.

Latyczowskiego, i Rowkiego, w Latyczowie.

W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM.

Dla ziemi Lubelskiej, i powiatu Urzędowskiego, w Lublinie.

Dla ziemi Łukowskiej, w Łukowie.

W WOJEWÓDZTWIE BIEŁZKIM.

W Dubieńcu.

W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM.

Dla ziemi Drohickej, w Drohiczynie.

Dla ziemi Mielnickiej, w Mielniku.

Dla ziemi Bielskiej, w Tykocinie.

W WOJEWÓDZTWIE BRACŁAWSKIM.

Dla powiatu Bracławskiego, i Nadbochńskiego, w Bracławiu.

Winnickiego, w Winnicy.

Zwinogradzkiego, w Zwinogradcu.

W PROWINCYI WIELKO-POLSKIEJ.

W WOJEWÓDZTWIE POZNAŃSKIM.

Dla powiatu Poznańskiego, i Międzyrzeckiego, w Poznaniu.

Dla powiatu Kościańskiego, i ziemi wschowskiej, w Kościanie i Wschowie, zaczynając od Kościana alternatę, gdzie złączenie powiatu Kościańskiego, i ziemi Wschowskiej obywatele sędzić się będą.

W WOJEWÓDZTWIE KALISKIM.

Dla powiatów Kaliskiego i Konńskiego, w Kaliszu.

Dla ptów Pyzdrowskiego i Szrzedzkiego, w Pyzdrach.

W WOJEWÓDZTWIE GNIĘŹNIENSKIM.

Dla powiatów Gnieźnieńskiego, i Kcyńskiego, w Gnieźnie.

W WOJEWÓDZTWIE SIERADZKIM.

Dla powiatów Sieradzkiego, i Szadkowskiego, w Sieradzu.

Piotrkowskiego, i Radom: w Piotrkowie.

Dla ziemi Wieluńskiej, i powiatu Ostrzeszowskiego, w Wieluniu.

W WOJEWÓDZTWIE ŁĘCZYSKIM.

Dla powiatów Łęczyckiego, Orłowskiego, Brzezińskiego, Inowódzkiego, w Łęczycy.

W WOJEWODZTWIE BRZESKIM KUTAWSKIM.

Z powiatami Brzeskim, Przedeckim, Konińskim i Radzieiowskim, w mieście Brześciu Kutawskim, i Radzieiowie.

W WOJEWODZTWIE INOWROCŁAWSKIM.

w Ziemi Dobrzyńskiej.

Dla powiatów Dobrzyńskiego, Lipińskiego, i Rypińskiego, w mieście Lipnie.

W WOJEWODZTWIE PŁOCKIM.

Dla powiatów Płockiego, Bielskiego, Raciążkiego, Sierpskiego, i Płońskiego, w Raciążu.

Dla ziemi Zawkrzyńskiej dla Powiatów Szczęńskiego, Niedzborzkiego, i Mławskiego, w Mławie.

W XIĘSTWIE MAZOWIECKIM.

Dla ziemi Czerskiej, powiatów Czerskiego, i Garwolińskiego, alternatą w Czersku, i w Garwolinie.

Dla powiatów Wareckiego, i Groieckiego w Warce i Groycu, także z alternatą.

Dla ziemi Warszawskiej, w Warszawie.

Dla ziemi Wizkiej, w Wiznie.

Dla ziemi Wyszogrodzkiej, w Wyszogrodzie.

Dla ziemi Zakroczymskiej, z alternatą iak dotąd w Zakroczymiu i Nowym mieście.

Dla ziemi Ciechanowskiej, z alternatą iak dotąd w Ciechanowie i Praśnyszu.

Dla ziemi Łomżyńskiej, w Łomży.

Dla ziemi Rożańskiej, z alternatą iak dotąd w Rożanie, i Makowie.

Dla ziemi Liwskiej, w Liwie.

Dla ziemi Nurkiej, w Ostrowiu.

W WOJEWODZTWIE RAWSKIM.

Dla ziemi Rawskiej, w Białej, i w Rawie z alternatą.

Dla - - Sochaczewskiej, w Sochaczewie.

Dla - - Gostyńskiej, w Gostynie z alternatą.

A w prowincyi w. x. Litt: miejsca na sądy ziemiańskie, tam oznaczamy, gdzie seymiki teyże prowincyi są już prawem przeznaczone.

P. Zagórski Wołyński: Jeżeli wszelka usługa publiczna warta jest sprawiedliwych względów i nadgrody, tym bardziej usługa w edukacyi młodzi chwałebnie dokonywana, zdaie się że w przybytku tym prawodawstwa znaleźć powinna sprawiedliwość. Usługą tą zaszczycające się kolegium XX. Bazylianow prowincyi litew: w Włodzimierzu, zniewala mnie, abym prosił u was o powiększenie szczupłych onego funduszów, nie już, abyście co ze skarbu udzielać raczyli, ale tylko, abyście dozwolili nabycia dobr za sumnę trzechkroć sto tysięcy, na opatrzenie tegoż kolegium, którą dobroczynna woiewodzanow ręka udzielić raczyła, stołowny w celu pozwolenia tego oddaie do łaski projekt, o którego przeczytanie upraszam.

Czyta P. Sekretarz ten projekt, na który zachodzi zgoda, słowa prawa tego:

Dozwolenie WW. OO. Bazylianom Włodzimirskim Prowincyi W. X. Litt: kupna dobr za sumnę 300,000. Zł: Polsk: na utrzymywanie dalsze Szkół Włodzimirskich.

Zaradzając niedostatkom zgromadzenia WW. OO. Bazylianow Włodzimirskich Prowincyi Litew: pilnie i przykładowie dających edukacyą młodzieży obywatelskiej przy szkołach Włodzimir, przez UUR: posłów Wołyń: i Czerniechow: przełożonemu, jako niemającego stałego

i pewnego funduszu na utrzymanie nauczycielow, i domu z szkołami murującego się. My król wraz z stanami skonfeder: pozwalamy prowincyi tegoż zgromadzenia nabyć dobra ziemskie za sumnę ze składek mającą się zebrać 300,000. dla tegoż kolegium Włodzimirskiego xięży Bazylianow.

P. Woyczynski Rawski z rownych pobudek wnosi projekt approbacyi inkorporacyi Probostwa Rawskiego dla XX. kanonikow regularnych Grobu Chrystuśowego, i pozwolenia sprzedaży oddalonych wiosek, a natomiasł innych w pobliżu kupienia. Idzie w deliberacyą.

Za ponowionym wniesieniem P. Bernowicza Nowogrodzkiego, czyta P. Sekretarz powyżey wniesioną deklaracyą, na którą zachodzi zgoda, słowa iey:

Deklaracya o kommissyach Cywilno-Woyskowych Wielkiego X. Litewskiego.

Ażeby powiaty prawem seymu ninieyszego nowo rozdzielaące się, rownie z innemi mieli ciągłą exekucyą urzędów, które są przepisane dla kommissyow porządkowych. My król za zgodą stanów deklarujemy: iż na następujących w miesiącu Lutym seymikach każdy z tych powiatow z nowego rozdzielienia wynikłych w mieyscu prawem na seymiki sobie przepisany zważywszy potrzebę własną, będzie mocen obierać kommissarzow porządkowych w liczbie prawem przepisanej. Którzy to obrani Kommissarze funkcyę swoję sprawować będą do dnia 18. sierpnia R. bieżącego 1792. jako do czasu na elekcyą tychże kommissarzow dla wśzystkich wwdztw i Ptow przeznaczonego, a w tym czasie ciż sami wybrani kommissarze potwierdzoneimi nadal lub odmiennemi bydz mogą.

P. Byżewski Łęczycki przekłada: że lubo wśzystcy cnotliwie urzędujący sędziowie ziemscy, mają prawo do ferc obywatelskich, i spodziewać się powinni, że na następujących seymikach utwierdzoneimi zostaną, przecieź, że niektórzy z tych cnotliwych sędziow, mogą nie mieć dziedzicney posessyi, tylko zastawną, a ustawa seymu stanowi tylko prawym kandydatem, posessyą dziedziczną mającego, w takim razie, mimo najwyższego życzenia i chęci obywatelskich, sędziowie nycnotliwsi odsuniętemi bydzby musieli, czemu zaradzając wnosi projekt pod tytułem: *Deklaracyi tymczasowey*, dopuszczający, iż na ten raz sędziowie ziemscy chociaż tylko zastawne mający posessyę, wybranemi bydz mogą.

P. Zakrzewski Poznański oświadcza: że wniesienie P. Łęczyckiego trafia do myśli woiewodztw generalu wielkopolskiego, przeto żąda: aby nietylko na sędziow, ale i kommissarzow granicznych, chociaż tylko zastawną mający posessyą, wybierani bydz mogli. Zachodzi iednomyslna zgoda na projekt z dodatkiem Pana Poznańskiego: słowa prawa następujące: *Deklaracya tymczasowa wzgledem sędziow ziemskich, i kommissarzow granicznych.*

Ze prawo seymu trwającego o seymikach uchwalone oddaliło od wyboru na urzędy osoby niemające dziedzicney posessyi, prawo zaś wzgledem sądu ziemiańskiego osoby w sądach ziemskich zasiadające na sędziow ziemiańskich obierać dozwala, pomiędzy którymi znajdować się mogą posessyę tylko zastawnie mający. Zaczynamy my król wraz z skonfederowanemi stanami przychyliając się do żądania UUR: posłów ziemskich deklarujemy na ten raz, iż osoby takowe zastawne posessyę mające, w sądach ziemskich zasiadające, obranemi na sędziow ziemiańskich, i kommissarzy granicznych bydz mogą.

P. Wawrzecki Braś: Przekonany jestem o potrzebie zafolwowania do kilku dni fessyi, bo jeżeli mamy przedsięwziąć opis Trybunałów przed feymnikami, to bez znoszenia się i porozumienia na fessjach prowincjonalnych nastąpić nie może, a ciągłość fessyi feymowych czyniłaby niepotrzebną zamiarom naszym przerwę, dla czego proszę, aby fessya do piątku odwołana była, w którym dniu przeczytany, i do deliberacyi wzięty być może projekt opisu Trybunałów, a na najpierwzwyj poniedziałkowej fessyi zostałby decydowanym.

Sessya folwowana na piątek.

Dalszy ciąg uwiadomienia kommissyi policyi O. N.

Na utrzymywanie wspomnianych chorych i żebraków, weszło do kassy kommissyi, aż do d. 23. grudnia miłosiernych iatnużn.

Od JW. hrabi Krasickiego	zł: 27000	gr:	
Od JW. Morfkiego Pod: pr:		9000	
Zebrałi kommissarze policyi od różnych			
osob			
Od xiążęcia Jmci prymasa	3574	23	
Od xiężny imci Czartoryjskiej generał: ziem	180		
podolsk:	216		
Od JP. Tepera	900		
Od JXX. Misyonarzow	540		
Od JPP. konwiktorow S. P.	540		
Na komedyi zebrano	461		
Pan Marwani entrepreneur redut dał	408		
Od zgromadzenia konfessyi reformowa-			
ney	360		
Od JW. Niemcewicza	180		
Od JWW. marzałkow, Podkanclerzego			
Chreptowicza, Szczyta kasztelana	306		
Od JW. Zamoylskiej wojewodziny Po-			
dolskiej	100		
Od JPP. Krzywkowskiego i Lachnickiego	72		
Od JXX. Franciszkanow	40		
Summa	43877	23	

Z KOLLEKTOW.

z Parafii P. M.	zł 4597	gr: 23	
z Parafii S. Jana	11503	23	
Ditto S. Andrzeja	3114	22	
Ditto S. Krzyża	7282	1	
Ditto Ujazdowskiej	679	9	
z Lokacyi kapitału na banku		900	

Summa percepty zebraney od różnych osob 72,015 13

wydało się

Na naigiecie domow, żywność, opał, po-
słanie, i odzież.

W domu pracy Hermanowi, który ugo-
dzony bierze od osoby na dzień gr: 25. aż do
1. stycznia 7,836 14

W domu Hetta, który dawniey ugodzony
brał na dzień od osoby gr: 23. dało się na kon-
trakt 993 18

W szpitalu S. Łazarza tym-czasowo ugo-
dzono prócz drzewa od osoby gr: 20. 1,736

Pani Komuńskiej na ulicy Piwney, za
pomieszkanie, edukacyą, wyżywienie, i odzież
ubogich sierot, od osoby po zł: 1. gr: 6. do 1.
stycznia 936

Na Lefznie w domu Tycza, od osoby po
gr: 25. na dzień do 1. stycznia 2,496 17

W magazynie przez czas nie-iaki 99 19

W prochowni za wyżywienie przez czas
nie-iaki P. Kosteckiemu 560

W domu Solarego P. Mieczkowskiemu na
Pradze za stancyą, żywność, opał i posłanie, na
dzień od osoby po gr: 28. do 1. stycznia 6,211 23

PP. Bernardynkom na Pradze 526

Tamże w szpitalu 90

Baumaystrowi przy kościele dyssyden-
skim, za żywienie ubogich przez dni 30. osob
10. po gr: 23. 214

Na płutna dla ubogich 3,976

Na tarczany, i inne ruchomości, i pier-
wzwyj potrzeby, szczegulniey na naigiecie domow 4,474 8

Summa expensy 30,150 9

Summa remanentu 41,865 4

NB. *Płaci Król Jmci co miesiąc 5,652zł: ale tę summę na
dawne szpitale, podług woli N. Pana kommissya regularnie rozdaie.*

(Reszta potym.)

Z Braślawia d. 21. Grudnia. Miasto Braślaw uda-
rowane prawem wolności obywatelskiej przez prawa
18. kwietnia i 3. maja, obrało dzień 20. Grudnia do uro-
czystego obchodu tej epoki szczęśliwej. Tego więc
dnia o godzinie w poł do piątej zrana daniem ognia
ogłoszono uroczystość. O godzinie osiney, za zebra-
niem się Magistratu do mieysca sessyonalnego, PP. Igna-
cy Mirski sędzia ziemski Ptu Braślaw: i Jozef Juszkiewicz
Regent ziemski Ptu Braślaw: przyjęli prawo mieyskie.
O godzinie jedenastej w kościele parafialnym w przy-
tomności urzędników sąd ziemski i kommissyą cyw: woj;
Ptu Braślaw: składających, oraz licznego państwa, ma-
gistratu i obywatelów mieyskich, odprawiło się zwykłe
nabożeństwo i kazanie przez X. Piotra Toczyłowskiego
koadjutora Plebanii Braślaw: Wojsko narodowe, licznym
daniem ognia w paradzie asystowało nabożeństwu.
P. Mirski sędzia, całe zgromadzenie obywatelstwa, oraz
magistrat i mieszczan, na obiad zaprosił, gdzie spełniano
zdrowie J. K. Mci, przy licznym daniu ognia. Po
obiedzie, kapela P. Mirskiego graniem koncertów bawiła
damy dystryngowane, i obywatelów stanu rycerskiego
i mieyskiego, cieszących się w dowodach równości i har-
monii zupełnej. Wieczorem całe miasto rzesistą illumi-
nacyą było oświecone, a w rynku kolumna wystawiona
w ogniu z portretem J. K. Mci, przy której zebrani go-
ście i obywatele całego miasta stojąc, wydawali okrzy-
ki: *vivat Król, vivat narod, vivat szczęśliwość nasza*. Dzie-
ci z całego miasta zgromadzone po ulicach, nieustan-
nie wykrzykiwały *vivat Król, vivat ojciec nasz*. A
gdy się goście rozeszli, tedy dzieci z własnego domy-
flu zdiawszy portret królewski z kolumny otoczony świa-
tłem, nosiły go po ulicach i nieustannie okrzykiwały,
wskazując: *oto nasz ojciec*. Przez cały wieczor i w po-
żną noc, trwał ogień z strzelby nieustanny kosztem mia-
sta. — Prawdziwie widzieć było do zadziwienia czulość
i ukontentowanie w całym zgromadzeniu: pospolstwo
nawet z odległych wsiow na ten odgłos zgromadziło się
i wspólnie radość okazywało. Miasto to, niegdyś było
obfzerne, bogate, i obronne; ale od spalenia i zniszcze-
nia przez Szwedow i Moskwe, do ostatniego uboństwa przy-
szło. Widzieć w nim gorę wielką, na której był ob-
fzerny zamek, a w około ślady bateriow nieprzyja-
cielskich. Od wspomnionego spustoszenia, dotąd, pier-
wzwyj w dniu dzisiejszym uczuło radość pod królem STA-
NISŁAWEM AUGUSTEM.

Z Straśburga d. 19. grudnia. Wczoray iechał tedy
kuryer z Paryża z ostatnim oświadczeniem xiążetom nie-
mieckim, którzy zbroynym emigrantom francuzkim groma-
dzić się u siebie pozwalają. Termin wyznaczony im jest
do 15. stycznia, i generał Lukner już jest do marszu go-
towy

GAZETY NARODOWEY I OBCEJ.

Z WARSZAWY DNIA II. STYCZNIA ROKU 1792.

Dalszy ciąg prawa o sądach ziemiankich uchwalonego na sefji dnia 3. stycznia.

7mo. Sędzia aktualny komplet składający, nie może być z miejsca rzućany, czyli od sądzania sprawy jakiej wyłączany, tylko w przypadkach: 1. W swojej własnej sprawie będąc stroną czyniącą, bądź powodową, bądź odwodową. 2. Będąc od drugiej strony pociągniętą, a wyrokiem sądu do tej sprawy połączoną. 3. W sprawach rodziców, braci rodzonych i dzieci.

8vo. Gdy z porządku wołanych wpisów przypadać będzie sprawa, przez którą sędziowie aktualny komplet składający byłiby w sprawę zajęci, tak, że komplet aktualny sądowy nie byłby dostateczny, w tedy sąd przy aktoracie takowym zapisawszy świadectwo, iż w tej sprawie kompletu sądowego nie było, dalsze następujące wpisy wołać i sądzić ma. Za złożeniem zaś kompletu aktora z powyższym świadectwem zostawiony wołać i sądzić powinien przed innymi wszystkimi sprawami. Jeżeli zaś sędziowie cały sąd ziemianki składający byli zajęci do sprawy jakiej, tak, iżby ciż sędziowie w którejkolwiek kadencji kompletu prawem przepisanego składać nie mogli, i dla tej przyczyny sprawa takowa nie mogłaby być sądzoną, na ów czas sprawa takowa odeślana być powinna do Trybunału *respectiue* swojej prowincyi *pro determinatione fori*.

9mo. Kondemnata otrzymana na sędziu w czasie sędziowskiej funkcji jego, byleby nie była w kryminalnej sprawie, tamować nie będzie sędziemu sprawowania urzędu jego sędziowskiego.

10mo. Każda decyzja sądu jednomyślnością, albo większością zdań stanowiona będzie, w przypadku równości zdań, sędziowie aktualny komplet składający, ciągnąć będą losy, a który z nich weźmie los do decyzji, ten równość zdań rozwiąże.

11mo. Sąd ziemianki mieć będzie osobny protokół rozpisowy, w którym sędziowie zdania swoje przeciwne większości, zapisywać powinni z podpisem ręki własnej, a to na teyże samej sefji, i niewychodząc z izby sądowej. Rozpis jednak takowy nie ma nic ubliżać wyrokowi sądu większością zdań zapadłemu.

12mo. Zaden sędzia w czasie ustępu, czyli namowy, wychodzić z izby sądowej niema, dopóki dekret promulgowany nie będzie; nikt w czasie teyże namowy znajdować się w izbie sądowej nie będzie mógł, tylko same osoby sądowe aktualny komplet składające, tudzież Piarsz sądowy, lub miejsce jego zastępujący.

13tio. Sefje sądowe będą tylko raz na dzień od godziny osmej ranney, do godziny pierwłzey z południa. Dni wolne od sefji będą w niedziele i święta, także dni w czasie odbywających się seymików, i trzy dni po seymikach, a to w miejscu, gdzie się seymiki odbywają. Warujemy jednak, iż tak oznaczone dni i godziny wolne od sefji sądowych przerywać niemają raz rozpoczęte namowy.

14to. W inne zaś dnie, każdy sędzia obowiązany będzie przychodzić punktualnie na sefje sądowe o godzinie prawem wyższym oznaczonej, i na teyże sefji aż do skończenia iey znajdować się. I dla tego mieć chcemy, ażeby przytomność każdego sędziego, tak co do dnia sefji, iako też i iey godziny wiernie zapisywaną była. Na zrywających komplet rygor prawa rozciągamy, nieprzytomność zaś sędziego zrywającego komplet, z przyczyny choroby, ma być przez tegoż sędziego zaprzysiężona.

(Reszta potym.)

Z Frankfortu dnia 17. Grudnia. Sławny Frank, który długo przebywał w Polfcze, i w Czesłochowie był zamknięty, później zaś w Wiedniu i Brünn sływał z okazalosci i przepychu życia swego, umarł w tych dniach w Ofsenbach. Bogaćwa człowieka tego niewiedzieć zkad wzrastające, tłum ludzi, których trzymał przy sobie, i sposób życia iego wzbudzał ciekawość we wszystkich. Dziś tyle tylko wiedzieć można o nim, iż był głową sekty, która się wżczęła na wschodzie, i już od lat stu rozkrzewiała się. Prawidła sekty tey nie są jeszcze znane. Frank i stronnicy iego składający się po większej części z Polaków, Greków, i Ormianów, &c. bywali na nabożeństwie katolickim, ale procz tego miewali osobne schadzki swoje; Frank sam ku zachodowi słońca chodził do lasu, i tam w ustroniu modlił się. Miał on 50. ludzi dobrze ubranych i uzbrojonych, którzy wartę trzymali u niego. Uszanowanie, które mu oddawano, szło aż do bałwochwalstwa. Pogrzeb iego dnia 12. tego miesiąca z naywiększą odprawą się wspaniałością; sześćset osób, kobiet, mężczyzn i dzieci należących do dworu i sekty iego, przybranych w naybogatsze suknie, prowadziło ciało zmarłego, kobiety ubrane były w białym. Wystawiony był przez dwa dni na widok publiczności ubrany w suknie Polskie; nogi podług zwyczaju żydowskiego związane były wstęgą karmazynową. Przed zaczęciem konduktu, każdy zbliżywszy się do ciała, podług zwyczaju żydowskiego, dotykał się nog iego, i prosił go o przebaczenie. Matki przynosiły dzieci swoje, kazały im dotykać nogi iego, i za nie o odpuszczenie prosiły. Pod czas konduktu, nayprzód szły niewiaasty i dzieci ze świecami w ręku, daley postępowali mężczyźni, ubrani po Polsku, po Grecku, po Ormiańsku i po Turcku, za nimi chłopcy z łukami i strzałami, urzędnicy dworu, nakoniec ciało Franka. Ośmnaście osób niosło sędziwego starca odkrytego, i na łożu, na którym umarł, tak, iż każdy widzieć go mógł. Po bokach szła gwardya uzbroiona przy odgłosie żalobney muzyki, prowadzili ją officerowie z dobytymi szablami, po prawey stronie szła córka iego i dwóch synów, po lewey xże M. L... w orderze S. H. tudzież inne dystyngwowane osoby. Przed samym ciałem szedł starzec z odkrytą głową, drugi starzec szedł na końcu. Kondukt przybył na Cmentarz przy uderzeniu we wszystkie dzwony. Tam była już przygotowana trunna, przykryta białym atłasem, obita wewnątrz złotemi frendzlami, zewnątrz zaś bogatemi galonami; na wierzchu trunny był krucifix czerwony obwinięty galonem. Ciało włożone było w trumnę z łożem, na którym je przyniesiono; w tym momencie po-

wstał żałobny krzyk i płacz wszystkich przytomnych, za danym znakiem, wszyscy się uciszyli. Dwaj starcy, którzy szli za i przed trumną, wyrzekli krótką modlitwę, i ciało spuszczono do grobu wśród powtórnego krzyku, płaczu i narzekania. Wszyscy przytomni, podług zwyczaju żydowskiego, rzucili garść ziemi na grob, który potem zupełnie zasypano. Odgłos powszechny nie, iż *Frank* ten, był człowiek wielce litościwy i dobroczynny, gdyż przy stracie żadnego monarchy tyle nie wylano łez, ile przy śmierci jego.

Z Jassy dnia 24. Grudnia. Choroby dotąd ieszcze nie ustały u nas; w tych dniach straciliśmy Pułkownika *Ribasa*, i Pułkownika *Gurowskiego*. Graf Michał Sergiewicz *Potemkin*, synowiec zmarłego xięcia, iadąc w karecie przez zepsutą groblę, wywrocil się, i znaleziono go bez duszy, twierdzą, iż raczej od apoplexyi, iak od uderzenia umarł. Więcej 12,000. mieszkańców przeprowadzono ztąd do step *moskiewskich*. Po zmarłym xięciu *Potemkinie* zostało 14. urzędów do rozdania. Imperatorowa osobnym dyploma gubernią *Katarynosławską* oddała generałowi *Kochowskiemu*.

Z Paryża dnia 20. Grudnia.

Zgromadzenie Narodowe Prawodawcze.

Na sesyi d. 19. prezydent oznajmuje: iż odebrał pakiet z *l'Orient* w której znajduje się potężny korzeń *Rhabarbarum*. Wnieśli: ażeby ten oddany został do ogrodu botanicznego króla, lecz odesłano go do deputacyi rolniczej i handlowej, dla rozważenia, czyliby tego krzewu rozmnożyć we *francyi* nie można. — Minister moriki w obszerney mowie składa relacyą, o prawdziwych przyczynach buntu murzynow w *St Domingo*. Uważa: iż łagodne postępowanie possesyonatów białych z murzynami, nie powinno było ściągnąć takiej klęski, gdyby duch źle zrozumianej filantropii, nie przeniosł się z *europę* do osad. Wyświeca czynności zgromadzenia kolonialnego, i gubernatora, których winnemi nie znajduje &c. Nakoniec przekłada obszerność pracy jemu powierzonej, dla wystarczenia której czuje, iż siły jego pomnożone być muszą przez przywiązanie gorące do rzeczy publicznej. Ztąd wnosi, iż ministrowie króla, zachęcani być powinni przez władzę prawodawczą, której zatym uważną być należy w przyimowaniu nieustannych oskarżeń przed nią na ministrów czynionych, i czynności ich tamujących. Mowę ministra drukować kazano. — Na wniosek *P. Cheron* żądającego, ażeby zwłaszcza w teraźniejszych okolicznościach, wiadomo było narodowi, którzy posłowie są przytomni, ktorzy oddaleni, i z wielu *Z. N.* teraz składa się; uchwalono: iż d. 22. o godzinie drugiej po południu, wszyscy posłowie po imieniu czytani będą, a przytomni i nieprzytomni zapisani i ogłoszeni. — Czytano list od króla który chwalać dekret *Z. N.* pod d. 15. listopada względem przyspieszenia rozkładu podatków, tłumaczy przyczyny, dla jakich go sankcyonować nie może, gdy forma jego jest przeciwna konstytucyi, i przeto żąda nowego podziału tegoż dekretu. Odesłano do deputacyi prawodawczej. — Zawiadujący kasą nadzwyczajnych przychodów donosi, iż dobra narodowe przedane, i przedać się mające w 62. departamentach, które tabele swoje przesłały, wynoszą sumę 1,400. millionow. — Czytano list ministra sprawiedliwości, który podaje rejestr dekretow sankcyonowanych przez króla, i oznajmuje, iż względem dekretu w materji xięży nieprzyjętych król rozważył. — Doniesiono o zgromadzeniach emigrantow *brabanckich* w mieście *Lille*, które ba-

czność rządu ściągnąć powinny. Rozkazano, ażeby deputacye wojskowa, dyplomatyczna, i dozorcza, dziś w wieczor zebrały się, i o tym dokładną wiadomość zasięgły.

P. Narbonne minister wojenny dziś albo jutro wyjeżdża na granicę dla ułożenia z *PP. Rochambeau* i *Lukner*, wszelkich rozporządzeń potrzebnych na przygotowanie się do boju. Pisał listy do *PP. Rochambeau*, *Lukner*, i *la Fayette*, oznajmiając im, iż król ich wyznaczył do komenderowania trzema dywizjami w przypadku wojny. W przeszłym tygodniu jeden młodzieniec z rozpaczyny miłości, po godzinie 10. z wieczora chciał się zabić, szczęściem przyjaciel jego obok mieszkający dosyć przedko to postrzegł, i wpadłszy do izby, odwrócił pistolet, tak, iż kula lekko tylko drasnęła młodzieńca. Pewna dama, którą mienią być *angiolką*, ma wiele starania o tym młodzieńcu.

Z Tarnowa z Galicyi. Na dniu 29. grudnia 1791. roku odbyły się tu solenne exekwie w kościele Katedralnym tutejszym z konduktem przez samego biskupa śpiewanym, w asystencyi prałatow, i kanonikow, także zebranego duchowieństwa, dycezyi tutejszej; w przytomności *JP. Urbaskiego*, prezesa sądu szlacheckiego *Tarnowskiego*, *PP. konsyliarzy*, oficyalistow, i palestry sądowej, oraz magistratu, za Piotra hrabie *Krukowieckiego* kawalera *Maltańskiego*, i orderu s. *Stanisława*; który pierwszy z Polakow zakordonowanego kraju, najprzod konsyliarza sądowego w *Wiedniu*; z tamtąd potem urząd prezesa sądu szlacheckiego w *Tarnowie*, przy pierwszym jego założeniu przez lat kilka sprawował; nakoniec na urząd prezesa appellacyi najwyższej królestw *Galicyi* i *Lodomeryi* do *Lwowa* wezwany zostawił, i ten urząd blisko lat dwóch sprawowawszy, z powszechnym żalem do wieczności przeniosł się. To na zaletę męża tego dodać należy, że bywłszy na pierwszych urzędach krajowych, iak pospolicie bywa, majątku swego nie pomnożył, ale owszem znacznie nadtracił. Dla przyjaciół w przyjaźni był stałym, w posiedzeniach i pospolicich zabawach przyjemnym, w czynieniu sprawiedliwości bezstronnym: przez co powszechny po sobie żal zostawił.

DONIESIENIA z WARSZAWY.

DNIA II. STYCZNIA 1792. ROKU.

w Drukarni *P. Zawadzkiego*, gdy wyszły kalendarzyk *narodowy* i *obcy*, na rok 1792. umieszczają zbiór praw rządowych, a w tych wiele omyłek, i błędow postrzegać się daie; przeto kancelarya sejmowa dopełnia obowiązku swego w ostrzeżeniu publiczności, iako do dzieła tego bynajmniej nie należy, i że zawarte w nim konftytucye w wielu miejscach zmienione i z originalami swemi nie są zgodne.

Dom o iednym pięttrze z oficyną murowany pod *Nrem* 1971. na ulicy *Gwardyi p. koron*: nowo brukowanej, za zdrojami będącej, z meblami, stałniami, wozowniami, piwnicami, z ogrodem, z podwórzami, i wszelkimi wygodami, jest do naigcia lub do sprzedania. Zyczący sobie nabycia takowego domu, lub arendowney possesyi, niech się referuje do ur: *Siarkiewicza*, tamże mieszkającego.

w Drukarni *xx. Misyjonarzow* na żądanie wielu obywatelow, za nakładem Pana Marka *Ezechiela Lipczyńskiego*, obywatela *Warszawskiego* wychodzi z pod prasy piśmo tym ciekawsze, że tyle wieków minęło, a nikt w tej materji u nas nie pisał, o czym przekonywa sam tytuł: *Obejdzie się bez patronow*, exemplarz tego piśma u *P. Netto* przy zamku przedawać się będzie po zł: 2. gr: 15. *Dziennik ekonomiczno-handlowy*, piśmo peryodyczne od lat 6. wychodzące, wychodzić będzie i na rok teraźniejszy 1792. dwa razy na miesiąc dnia 1. i 15. zajmując w sobie nietylko zwyczajne dawniej ekonomiczne i handlowe materje, ale nadto ieszcze i wszystkie druki komisyyi Policyi, iako w drukarni *Dziennika* tego drukujące się. *Prenumerata* na ten dziennik kosztuje tak, iak i w roku zeszłym to jest: na rok zł: 24. a z pocztą zł: 30. na pół roku przez połowę. Przez pocztę prenumerujący adresować ma prosto do ekspedycyi *dziennika handlowego w Warszawie* za rewersem na *Krakowskim* przedm: wedle *xx. Bernardynow* Nro 366,